

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Nový Európsky výskumný priestor (EVP) pre výskum a inovácie

(2021/C 106/07)

Spravodajca:	Christophe CLERGEAU (FR/SES), poslanec regionálneho zastupiteľstva Pays-de-la-Loire
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Nový EVP pre výskum a inovácie COM(2020) 628 final

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

1. pripomína závery zo svojho stanoviska na tému Horizont Európa – 9. rámcový program pre výskum a inovácie, v ktorých:
 - „vyzýval na skutočné zohľadnenie rozloženia excelentnosti medzi všetky členské štáty a regióny Únie s cieľom zlepšiť úroveň vedeckej excelentnosti v Európe ako celku, a nielen v niekoľkých veľkých regiónoch a metropolitách,
 - vyjadril veľké poľutovanie nad pretrvávajúcim odmietaním uznať územné zakotvenie vedeckej excelentnosti a prínos regionálnych ekosystémov a inovačných centier k dynamike Únie,
 - dôrazne požadoval plnú účasť miestnych a regionálnych orgánov na vykonávaní strategického plánovania [...] a začlenenie stratégií pre inteligentnú špecializáciu do tohto rámca,
 - považoval za potrebné uznať územné vplyvy ako podstatné prvky pojmu vplyv na hodnotenie programu a projektov“;
2. víta príležitosť, ktorú prináša toto oznámenie, a to navrhnúť celistvú stratégiu na mobilizáciu všetkých zainteresovaných strán s cieľom posilniť úsilie Európy v oblasti výskumu a inovácií; berie však na vedomie nerovnováhu v oznámení, ktoré príliš prezentuje Európsky výskumný priestor (EVP) ako pokračovanie programu Horizont Európa na úkor ostatných prvkov, ktoré treba zohľadniť;
3. podporuje ambiciózne iniciatívy uvedené v oznámení, ktoré prispievajú k schopnosti Európy riešiť globálne výzvy, ktorým čelí, a sú schopné transformovať výskumné prostredie a umožniť posilnenie Európy prostredníctvom rozvoja poznatkov. Výskum a inovácie musia zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore ekologickej, digitálnej, sociálnej a hospodárskej transformácie, s ktorou sa Európa musí vyrovnávať. Tieto politiky by mali tiež pomôcť Európe prekonať tlak spôsobený pandémiou COVID-19, ako sa preukázalo v prebiehajúcom akčnom pláne „ERAvsCorona“;
4. oceňuje nový dôraz Komisie na zapojenie občanov do otázok výskumu a inovácie a zasadzuje sa za to, aby sa ich zapojenie pri zachovaní akademickej slobody týkalo všetkých etáp definovania, zavádzania a monitorovania týchto politík a neobmedzovalo sa len na osvetu alebo informovanie občanov, ktorí sa chcú naopak aktívne zúčastniť; domnieva sa, že toto zapojenie sa uskutočňuje najprv na miestnej úrovni a že mestá a regióny sú dôležitými aktérmi, ktorí ho môžu uľahčiť a pomôcť rozvinúť a zároveň zohrávať dôležitú úlohu pri zosúladovaní výskumu a inovácií s hodnotami, potrebami a očakávaniami spoločnosti. Spoločným navrhovaním a spoločnou zodpovednosťou za proces aj za výsledky výskumu a inovácie zo strany regionálnych a miestnych subjektov sa zvýši miera využívania a akceptácie výskumu a inovácií zo strany spoločnosti. Mestá a regióny poskytujú aj značné zdroje na realizáciu programu otvorenej vedy v širokom slova zmysle, ktorý je nevyhnutný pre rozvoj účinného Európskeho výskumného priestoru;

5. víta záväzok Komisie dosiahnuť, aby sa na výskum a vývoj vynakladali 3 % HDP, a stanoví cieľ podpory z verejných zdrojov vo výške 1,25 % v roku 2030 (v porovnaní s 0,81 % v súčasnosti). Kladie si však otázku, ako možno tieto ciele dosiahnuť, keďže plán obnovy nepočíta s výrazným úsilím v oblasti výskumu a inovácií a napríklad upúšťa od programu EU4Health, ktorý navrhla Komisia;
6. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že napriek tomu, že politiky v oblasti výskumu, inovácie, vzdelávania a mládeže patria v Komisii do spoločného portfólia, nebolo možné navrhnuť nový prístup s cieľom vytvoriť Európsky vzdelávací a výskumný priestor; poukazuje na potrebu pristupovať k týmto otázkam, ktoré úzko súvisia najmä s regionálnou politikou, horizontálne; dúfa, že oznámenie o globálnom prístupe k výskumu, inovácii, vzdelávaniu a mládeži, ktoré Komisia avizuje vo svojom pracovnom programe na rok 2021, sa bude uberať týmto smerom;
7. zdôrazňuje, že toto oznámenie je len východiskovým bodom pre nové konkrétne opatrenia a prijatie paktu pre výskum a inovácie; žiada, aby bol zapojený do prípravy týchto nových krokov; žiada, aby bol tento pakt príležitosťou na ochranu akademických a univerzitných slobôd, slobody prejavu vyučujúcich, výskumných pracovníkov, študentov a intelektuálov a ich voľného pohybu v rámci EÚ a medzi EÚ a všetkými partnerskými krajinami; preto sa domnieva, že politika medzinárodnej spolupráce v rámci EVP sa musí riadiť rovnakými zásadami, a je znepokojený tým, ako rýchlo sa v mnohých krajinách vo svete zhoršuje situácia z hľadiska akademických slobôd;
8. podotýka, že náležité monitorovanie a sledovanie inovácií a výskumu má pre efektívne uplatňovanie politík zásadný význam. V tejto súvislosti poukazuje na stanovisko na tému „Regionálny prehľad výsledkov inovácie a jeho vplyv na regionálne miestne politiky“, v ktorom sa uvádza, že regionálny prehľad výsledkov inovácie je základným nástrojom na porovnanie vývoja výsledkov pri vykonávaní regionálnych inovačných politík a že by sa mal zvýšiť jeho vplyv na rozhodovanie na regionálnej úrovni v záujme zlepšenia regionálnych ekosystémov inovácií a inteligentnej špecializácie;
9. víta pokrok dosiahnutý v tomto oznámení, v ktorom sa navrhuje strategickejšia vízia partnerstva medzi Komisiou a členskými štátmi, so zapojením regionálnych vlád, ktoré majú právomoc podporovať tieto politiky, integrovanejší prístup k otázkam výskumu a inovácie, ako aj lepšie zohľadňovanie cieľov, ktoré majú tieto politiky dosiahnuť, a ich vplyvu na našu spoločnosť; víta tiež skutočnosť, že sa v tomto oznámení skúma možnosť otvorenejšieho viacúrovňového riadenia, že iniciatívou ERAHubs sa navrhuje koncepcia, ktorá by umožnila lepšie uznať úlohu regionálnych ekosystémov a centier inovácií, že sa posilňujú prvky koordinácie s aspektmi spojenými s vyšším vzdelávaním, digitálnym vzdelávaním a digitálnymi zručnosťami a sa zameriava na inkluzívnejší európsky výskumný priestor, ktorý uľahčí prístup k excelentnej vede a šírenie výsledkov;
10. zdôrazňuje význam rozvíjania hospodárstva spoločného využívania zdrojov a šírenia poznatkov. Koncepcie a postupy šírenia výsledkov – nápadov, poznatkov, metódik, prototypov, vynálezov a iných podobných vedomostných výsledkov – výskumných a inovačných programov a projektov by sa mali financovať tak, aby sa dali znovu objaviť, prístupniť a aplikovať na aktívne používanie v celej Európe;
11. podporuje návrh na vypracovanie inkluzívnych plánov rodovej rovnosti s cieľom presadzovať v oblasti výskumu a inovácie rovnosť medzi ženami a mužmi, za ktorú sa EÚ zasadzuje a vyzýva, aby boli mestá a regióny zapojené do tohto úsilia; pripomína v tejto súvislosti, že činnosť v rámci nového EVP zahŕňa opatrenie č. 12 – Rodová rovnosť na posilnenie potenciálu európskeho výskumu a inovácie, a zdôrazňuje, že je potrebné odstrániť rodové rozdiely v súvislosti s digitálnou transformáciou a inováciami a podporovať väčšiu účasť žien v štúdiu a zamestnaní v oblasti STEAM (veda, technológia, inžinierstvo, umenie a matematika) a IKT;
12. osobitne oceňuje skutočnosť, že Európsky výbor regiónov sa výslovne uvádza ako dôležitý aktér v európskom výskumnom priestore, najmä prostredníctvom platformy na výmenu poznatkov a iniciatívy *Science Meets Regions* (Veda a regióny);
13. protestuje však proti prístupu k riadeniu, ktorý sa stále sústreďuje na vzťah medzi Komisiou a členskými štátmi, v dôsledku čoho sú mestá a regióny skôr cieľovými subjektmi než aktérmi verejnej politiky, a zohľadnenie miestnych a regionálnych otázok sa ponecháva na členské štáty. Opätovne preto žiada, aby boli mestá a regióny plne uznané ako zainteresované strany, ktoré treba v súlade so zásadou „aktívnej subsidiarity“⁽¹⁾ zapájať do navrhovania, realizácie, monitorovania a posudzovania európskych politík v oblasti výskumu a inovácie;

(1) COM(2018) 703 final.

Nová koncepcia pre európsky výskumný priestor

14. zdôrazňuje význam stanovísk, ktoré vypracovali Výbor pre Európsky výskumný priestor a inováciu (ERAC) ⁽²⁾ (17. 12. 2019) a Výskumno-inovačná sieť európskych regiónov (ERRIN) ⁽³⁾, a obhajuje novú koncepciu pre EVP, ktorá ide:

- vychádzajúc z koncepcie programu Horizont Európa založenej na excelentnej vede ku koncepcii kombinujúcej excelentnosť výskumu a poznatky s cieľom vybudovať najmä vedúce postavenie Európy v oblasti udržateľného rastu a procesov prechodu na nové modely,
- od výskumných stratégií k znalostným stratégiám, ktoré ponúkajú integrovaný prístup k výskumu, inovácii, vzdelávaniu a zručnostiam, do ktorých je zapojená široká škála zainteresovaných strán – akademická obec, priemysel, rôzne úrovne verejného sektora, občania a občianska spoločnosť,
- od európskeho rámcového programu a autonómnych vnútroštátnych výskumných politík k skutočne viacúrovňovému riadiacemu rámcu a plnému uznaniu územného zakotvenia výskumu a inovácií v mestách a regiónoch;

15. odporúča, aby sa kládol väčší dôraz na vzťahy medzi výskumom a podnikmi a aby sa uznala kľúčová úloha miestnych a regionálnych samospráv v záujme rozvoja priaznivého podnikateľského prostredia a uľahčovania kontaktov pre prenos poznatkov: sponzorovanie základného výskumu podnikmi, podpora vedeckého podnikania, v súlade s požiadavkami na transparentnosť, súkromné investície, pomoc podnikom na rozvoj inovácií;

16. žiada, aby sa v rámci vytvorenia „platformy pre talenty v EVP“ lepšie vysvetlilo, ako chce Komisia: a) zabezpečiť kontinuitu s iniciatívou EURAXESS a so stratégiou pre ľudské zdroje pre výskumných pracovníkov (HSR4R), ktoré sa doteraz vyvinuli, aby sa uľahčila mobilita výskumných pracovníkov a ich kariérny rozvoj s cieľom prispieť k vytvoreniu jednotného trhu pre znalosti, výskum a inovácie; a b) posilniť uznanie výskumných pracovníkov, ktorí sa na týchto iniciatívach podieľajú, a propagovať podporné mechanizmy pre regióny, ktoré sa usilujú prilákať a udržať talenty, uplatňovať stratégiu HSR4R a reagovať na potreby inštitúcií a výskumných pracovníkov;

17. zdôrazňuje, že je potrebné pracovať na dobrom prepojení miestnej a regionálnej úrovne a zabezpečiť nástroje, ktoré umožnia miestnym alebo regionálnym samosprávam zohrávať vedúcu úlohu, ako sú napríklad nástroje politickej podpory, synergie medzi regionálnou politikou a programom Horizont Európa a známka excelentnosti. Je nevyhnutné uľahčiť prístup k informáciám a údajom v snahe posilniť súčinnosť a doplnkovosť medzi európskymi fondmi a umožniť rôznym verejným orgánom pracovať koordinovanejšie;

18. požaduje objasnenie pojmu excelentnosti jasným rozlišovaním excelentnej vedy, excelentnosti vplyvu úzko spojenej s prepojením medzi vedeckými a inovačnými ekosystémami, najmä miestnymi a regionálnymi, a excelentnosti samotných ekosystémov prostredníctvom ich osobitných oblastí vedeckej excelentnosti, ale aj ich strategickej a koordinačnej kapacity ⁽⁴⁾;

19. navrhuje, aby sa pri plnom potvrdení významu krokov na podporu vedeckej excelentnosti najmä v rámci programu Horizont Európa v plnej miere uznala ako doplnkový cieľ EVP dostupnosť vysokokvalitnej vedy vo všetkých mestách a regiónoch EÚ, ktorú možno využívať s cieľom podporiť inovácie a pomôcť spoločnosti a podnikom plniť výzvy cieľov udržateľného rozvoja a reagovať na súčasné výzvy;

20. víta skutočnosť, že Európska komisia podporuje investície a reformy zamerané na priority EÚ, najmä ekologickú a digitálnu transformáciu, ktoré sa stali nevyhnutnými po kríze spôsobenej pandémiou COVID-19;

⁽²⁾ Stanovisko ERAC o budúcnosti Európskeho výskumného priestoru (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1201-2020-INIT/en/pdf>, len v angličtine).

⁽³⁾ Odporúčania ERRIN pre budúcnosť Európskeho výskumného priestoru (https://errin.eu/system/files/2020-06/200608%20ERRIN_recommendations_for_the_future_of_the_European_Research_Area_approved.pdf, len v angličtine).

⁽⁴⁾ Podľa Európskeho združenia univerzít „*Excellence is not limited to highly cited publications but needs to be based on the many and diverse contributions of the research community, notably including Open Science practices, citizen engagement, and impact on society.*“ (Excelentnosť sa neobmedzuje na najčastejšie citované publikácie, ale musí byť založená na početných a rozmanitých príspevkoch vedeckej komunity, a to najmä vrátane postupov otvorenej vedy, angažovanosti občanov a vplyvu na spoločnosť.)

21. žiada, aby EVP podporoval väzby, ktoré treba vytvoriť, medzi stratégiami pre inteligentnú špecializáciu, prioritami EVP a ich celkovým vykonávaním; žiada tiež, aby EVP prispieval k lepšej rovnováhe medzi excelentnosťou vedy na jednej strane a na druhej strane nutnosťou odstrániť rozdiely vo výsledkoch v oblasti výskumu a inovácií v EÚ;

EVP, inteligentné špecializácie a regionálna politika

22. domnieva sa, že nový EVP by mal byť príležitosťou na plné uznanie úlohy inteligentných špecializácií a ich kolektívneho a podnikateľského procesu ako jedného z hlavných pilierov súčasnej a budúcej európskej výkonnosti v oblasti výskumu a inovácie; zdôrazňuje, že inteligentné špecializácie spájajú miestne a regionálne samosprávy, výskumné inštitúcie, súkromný sektor a občiansku spoločnosť a pomáhajú regiónom získať konkurenčnú výhodu, stimulovať súkromné investície a vytvárať pracovné miesta; okrem toho poukazuje na kľúčovú úlohu regiónov v európskej stratégii pre inteligentnú špecializáciu a potrebu zachovať osobitný prístup regionálnych stratégií pre inteligentnú špecializáciu, a to aj vtedy, ak existujú takéto stratégie na národnej úrovni; v tejto súvislosti navrhuje prierezové a dynamické mapovanie rozloženia vedeckej excelentnosti a inteligentných špecializácií, a to v partnerstve medzi regiónmi, členskými štátmi a Európskou úniou; navrhuje, aby sa zväzil aj potrebný posun S3 smerom k stratégiám udržateľnej inteligentnej špecializácie (S4) a k lepšiemu postupu štvoritej špirály, ktorý umožňuje začleniť spoločnosť ako aktéra stratégie;

23. zdôrazňuje význam prispievania na základe tohto mapovania k vytváraniu sietí regionálnych inteligentných špecializácií podporovaných vedeckou excelentnosťou a uľahčovania nadregionálnej spolupráce, a to prostredníctvom iniciatívy Interreg, a najmä jej zložky „medziregionálne inovačné investície“, ako aj v rámci programu Horizont Európa prostredníctvom konkrétnych kolektívnych projektov v rámci celého programu, a hlavne piliera 2, najmä v rámci „misií“ a „európskych partnerstiev v oblasti inovácií“ a v horizontálnej časti „Posilnenie Európskeho výskumného priestoru; zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť do riadenia „misií“ a „partnerstiev“ mestá a regióny;

24. podporuje zámer Komisie viesť prípravu spoločných technologických plánov s priemyslom v snahe zahrnúť programy investovania do výskumu a investícií, ale vyjadruje prekvapenie, že sa majú na nich podieľať len členské štáty a priemysel prostredníctvom európskych partnerstiev plánovaných v rámci programu Horizont 2020; pripomína, že sa pri tom musia zohľadniť inteligentné špecializácie regiónov a úloha regionálnych ekosystémov a inovačných centier, ktoré sú takisto súčasťou priemyselných hodnotových reťazí;

25. potvrdzuje úlohu miest a regiónov ako partnerov pri rozvoji a vytváraní sietí výskumných a technologických infraštruktúr a programu ESFRI; pripomína ich hlavnú rolu pri vzniku, oživovaní a zhodnocovaní týchto infraštruktúr⁽⁵⁾; okrem toho pripomína, že miestne a regionálne orgány sú kľúčovými aktérmi pri vytváraní účinných regionálnych ekosystémov a centier inovácií⁽⁶⁾;

26. navrhuje posunúť sa smerom k zmluvám o partnerstve medzi regiónmi, členskými štátmi a EÚ v snahe zmobilizovať všetky zainteresované strany v súvislosti so spoločnými cieľmi v oblasti výskumu, inovácie a vysokoškolského vzdelávania, digitálneho vzdelávania a zručností a v súvislosti s plánmi na doplnenie oblastí inteligentnej špecializácie, ktoré sa týkajú všetkých politík EÚ a neobmedzujú sa len na pravidlá využívania EFRR. Mohlo by to byť predmetom pilotného opatrenia;

27. pripomína, že prostriedky z EFRR na výskum a inovácie sa v priebehu programových období výrazne zvýšili a v období 2014 – 2020 predstavovali viac ako 100 miliárd EUR a že v tom istom období dosiahla finančná angažovanosť miest a regiónov prostriedkami z ich vlastných rozpočtov úroveň, ktorá celkovo predstavuje takmer dvojnásobok objemu európskeho rámčového programu pre výskum. Tieto údaje poukazujú na dôležitosť koordinácie medzi európskymi, národnými, miestnymi a regionálnymi politikami, ako aj na potrebu súčinnosti medzi nástrojmi intervencie;

⁽⁵⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Výskumné infraštruktúry – budúcnosť Európskeho výskumného priestoru (EVP) z regionálneho a cezhraničného hľadiska (Ú. v. EÚ C 39, 5.2.2020, s. 68).

⁽⁶⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Obnovený európsky program pre výskum a inovácie – Príležitosť pre Európu formovať svoju budúcnosť (Ú. v. EÚ C 168, 16.5.2019, s. 4).

28. vyjadruje znepokojenie nad slabým pokrokom dosiahnutým v oblasti synergií, najmä v dôsledku pomalého vývoja rámcov štátnej pomoci, a opakuje svoje želanie, „aby všetky finančné prostriedky mobilizované na spolufinancovanie akcie alebo akčného programu vychádzajúceho z programu Horizont Európa podliehali právnym predpisom vzťahujúcim sa na tento program, najmä tým, ktoré sa týkajú štátnej pomoci“⁽⁷⁾, a opakuje svoju koncepciu synergií ako dobrovoľnú spoluprácu na základe zásady súdržnosti, doplnkovosti, zlučiteľnosti, spoluvytvárania a uznania skupín miestnych subjektov⁽⁸⁾; opätovne zdôrazňuje potrebu účinného spoločného budovania a kontroly možných finančných prevodov zo strany riadiaceho orgánu;

29. domnieva sa, že so zreteľom na tieto faktory je nevyhnutné, aby mestá a regióny boli plne zapojené do fóra EVP pre transformáciu, a to vzhľadom na výzvy v oblasti spolupráce a koordinácie, ktoré treba riešiť, ako aj na úlohu miestnych aktérov pri vykonávaní transformačného programu v súvislosti s krízami a transformáciami;

Prínos regionálnych ekosystémov a centier inovácií k dynamike Európskeho výskumného priestoru

30. odporúča, aby sa hodnotili a vypracovávali miestne alebo regionálne osvedčené postupy v rámci stanovovania kritérií splnenia základnej podmienky stratégií inteligentnej špecializácie, ako sa stanovuje vo všeobecnom nariadení týkajúcom sa štrukturálnych fondov. Treba pripomenúť, že dobrá správa stratégie pre inteligentnú špecializáciu na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni by mala byť súčasťou procesu vypracúvania regionálnych programov EFRR, v rámci ktorých musí každý regionálny alebo miestny orgán preukázať pokrok dosiahnutý pri vykonávaní svojej stratégie S3, a to okrem iného vrátane opatrení v záujme medzinárodnej spolupráce. Ide o vynikajúcu príležitosť na vypracovanie a šírenie osvedčených postupov, napríklad prostredníctvom platforiem, ako je *Science Meets Regions* (Veda a regióny) alebo platforma na výmenu poznatkov (*Knowledge Exchange Platform*, KEP);

31. s nadšením podporuje koncepciu ERAHub, pretože sa domnieva, že ide o príležitosť inštitucionálne uznať a pretaviť do konkrétnej podoby regionálny ekosystém a centrum inovácií, čo už niekoľko rokov presadzuje, a plne uznať miestne orientovaný prístup k vede a inováciám; žiada, aby sa tento návrh rýchlo zaviedol do praxe, a navrhuje využiť platformu na výmenu poznatkov (KEP) na objasnenie obsahu tejto koncepcie a uľahčenie vzniku pilotných projektov; oceňuje zámer Komisie pozdvihnúť v spolupráci s VR túto iniciatívu na strategickú úroveň a podporovať súčinnosť medzi výskumom a inováciou, vzdelávaním, zvyšovaním úrovne zručností, získavaním nových zručností a odbornou prípravou, s využitím prostriedkov politiky súdržnosti; vyzýva, aby sa táto iniciatíva neobmedzovala len na jediný cieľ uľahčiť prístup k excelentnosti;

32. upozorňuje na niekoľko nástrah, ktorým sa treba vyhnúť: pri úvahách, ktoré sa majú uskutočniť, sa musia zohľadniť skúsenosti digitálnych centier alebo Európskeho inovačného a technologického inštitútu, ERAHubs by sa však nemali obmedzovať na tieto referencie, ani sa snažiť za každú cenu vytvoriť „priestor prepojených poznatkov“ zameraný na výmenu osvedčených postupov a obchodovanie poznatkov, okrem toho Európa nepotrebuje „centrá centier“; ERAHubs by sa nemali obmedzovať na nástroj zameraný na znižovanie rozdielov v oblasti inovácií, ani by nemali slúžiť na to, aby znovu vyzdvihovali len univerzitné sídla svetovej úrovne, ktoré sú už výrazne podporované členskými štátmi a rámcovým programom;

33. naopak navrhuje, aby sa v rámci ERAHubs uznávali skupiny aktérov, regionálne (alebo medziregionálne) ekosystémy a inovačné centrá, ktoré spĺňajú tieto kumulatívne kritériá:

- majú znalostnú stratégiu, ktorá ponúka integrovaný prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu, digitálnemu vzdelávaniu, zvyšovaniu úrovne zručností, získavaniu nových zručností, celoživotnému vzdelávaniu, výskumu a inováciám,
- zapájajú všetky zainteresované strany podľa modelu štvoritej špirály, ktorý zdôrazňuje zapojenie občanov a miestnych verejných aktérov z demokratického systému,
- majú schopnosť kolektívnej koordinácie, vymedziť stratégiu a spoločne rozhodovať o prijatí priorit a pridelovaní zdrojov,

(7) Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Horizont Európa: 9. rámcový program pre výskum a inovácie (Ú. v. EÚ C 461, 21.12.2018, s. 79).

(8) Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Miestny a regionálny rozmer programu Horizont 2020 a nový rámcový program pre výskum a inováciu (Ú. v. EÚ C 342, 12.10.2017, s. 1).

- dosahujú hospodárske a sociálne výsledky týkajúce sa územného vplyvu vo všetkých oblastiach: odborná príprava, inovácie, vytváranie pracovných miest a zakladanie podnikov, služby poskytované podnikom, verejným službám a tretiemu sektoru, prínos k transformáciám, sociálna a kultúrna inovácia, sociálna súdržnosť, aktívne občianstvo a kultúrna tvorivosť (s využitím najmä „regionálneho prehľadu výsledkov inovácie“⁽⁹⁾),
- sú súčasťou inteligentných špecializácií súvisiacich s ERAHubs v oblastiach vedeckej excelentnosti na európskej a medzinárodnej úrovni alebo smerovania, ktoré umožňuje rýchlo a dôveryhodne dosiahnuť túto úroveň,
- zapájajú sa do medziregionálnych alebo európskych sietí a tematických partnerstiev S3,
- majú skúsenosti so zapojením do európskych programov výskumu, odbornej prípravy a mobility pre výskumných pracovníkov a študentov;

34. domnieva sa, že tieto ERAHubs by mala podporovať priamo EÚ, a to aj finančne, prostredníctvom partnerstva založeného na troch pilieroch:

- uznanie zo strany EÚ týchto ERAHubs ako dôležitých bodov podpory dosiahnutia cieľov Európskej únie a vykonávania súvisiacich politík; to znamená, že ERAHubs by sa mali zohľadniť tak pri vedení Fóra EVP pre transformáciu, ako aj pri strategickom plánovaní programu Horizont Európa;
- európska podpora na posilnenie kľúčových podporných funkcií (stratégia, koordinácia, europeizácia, internacionalizácia, vzdelávanie, snaha prilákať talenty, inovácia a prenos) a uľahčenie prístupu k rôznym európskym programom vrátane programu Horizont Európa;
- záväzok zainteresovaných strán ERAHubs posilniť svoju strategickú kapacitu a zlepšiť kvalitu inteligentných špecializácií, zvýšiť svoje zapojenie do sietí a programov Spoločenstva a rozvíjať spoluprácu v rámci európskej siete ERAHubs;

35. žiada, aby sa aspoň 50 až 100 lokalít v Európe uznalo za ERAHubs a aby táto sieť bola vo veľkej miere otvorená vznikajúcim ekosystémom v EÚ13 a najviac znevýhodneným regiónom;

36. zdôrazňuje kľúčovú úlohu miest a regiónov pri iniciovaní a riadení rozsiahlych projektov spolupráce zameraných na spoločenské inovácie v snahe riešiť spoločenské výzvy. ERAHubs by mali slúžiť ako nástroje na rozvoj potrebných kompetencií a postupov na urýchlenie tohto pokroku;

37. zdôrazňuje, že sieť ERAHubs by sa mohla stať vynikajúcim rámcom pre vznik kolektívnych výskumných a inovačných projektov spájajúcich niekoľko regionálnych ekosystémov a inovačných centier v rámci prístupu zdola nahor. Tieto konzorciá by mohli užitočne využívať právny nástroj spolufinancovaných opatrení Cofund actions v rámci programu Horizont Európa, ktorý možno využiť aj v rámci druhého piliera, pričom tento je dokonale prispôsobený na rozvoj synergií medzi rámcovým programom, regionálnou politikou a rozpočtami miest a regiónov;

Krída spôsobená pandémieu COVID-19, rozdiely v inováciách, šírenie excelentnosti: súdržnosť v centre EVP

38. varuje pred dôsledkami súčasných kríz pre najzraniteľnejšie a najviac postihnuté územia a pripomína, že hospodárska a finančná krída v roku 2008 vyústila do kolapsu investícií do výskumu a inovácií v niektorých regiónoch, najmä v južných krajinách. výbor preto naliehavo žiada, aby plán obnovy Next Generation EU a budúci viacročný finančný rámec výraznejšie podporovali vysokoškolské vzdelávanie, digitálne vzdelávanie, celoživotné vzdelávanie vrátane zvyšovania úrovne zručností a získavania nových zručností, výskum a inovácie v záujme dosiahnutia cieľov EVP a aby sa v tejto súvislosti využíval aj program REACT-EU a Fond na spravodlivú transformáciu v súlade s operačnými programami, ktoré prijali regióny, a ich stratégiami inteligentnej špecializácie. Je to nevyhnutné, pretože regióny potrebujú väčšiu podporu obnovy skôr, ako budú môcť dosiahnuť odolnosť

⁽⁹⁾ Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Regionálny prehľad výsledkov inovácie a jeho vplyv na regionálne miestne orientované politiky (Ú. v. EÚ C 440, 18.12.2020, s. 87).

39. žiada Komisiu, aby vysvetlila, ako by v súčasnej situácii a bez zvýšenej podpory mohli členské štáty, ktorých úroveň investícií do výskumu a inovácií je nižšia než európsky priemer, dosiahnuť v priebehu nasledujúcich 5 rokov cieľ 50 % zvýšenia týchto investícií, ktorý však výbor podporuje;

40. konštatuje, že EVP je roztrieštený: finančné prostriedky EÚ nepostačujú na financovanie spolupráce medzi regionálnymi inovačnými ekosystémami a výsledky výskumu sa zriedkavo sprístupňujú širokej verejnosti a ostatným regiónom, a to dokonca aj v rámci toho istého členského štátu; zároveň vyjadruje poľutovanie nad tým, že nadnárodné programy v oblasti výskumu a inovácií tradične využíva malý a relatívne uzavretý okruh popredných univerzít, výskumných centier, veľkých priemyselných odvetví a regiónov hlavného mesta, ktoré sa v mnohých prípadoch už v minulosti zúčastnili na rámcovom programe alebo majú silné zastúpenie v Bruseli;

41. súhlasí s konštatovaním, že pokrok vo vykonávaní EVP sa spomalil a že stále existujú veľké rozdiely medzi krajinami a regiónmi, ako sa uvádza v správe o pokroku EVP za rok 2018. zblížovanie európskych, vnútroštátnych a regionálnych výskumných a inovačných systémov je nedostatočné, čo vedie k škodlivej koncentrácii centier excelentnosti v oblasti výskumu a inovácií v celej Európe, pričom celé regióny zostávajú na okraji. Navyše to spôsobuje nevyváženú situáciu v oblasti mobility a toku poznatkov, ktorá je v rozpore s cieľmi politik EVP;

42. domnieva sa, že k týmto zisteniam, ktoré sa pravidelne opakujú, sa mnohí prikláňajú, ale nie sú z nich vyvodené žiadne politické ponaučenia, a že súčasné rozpočtové rozhodnutia, ak sa zachovajú, neumožnia prekonať tieto nedostatky, z úsilia o odstránenie rozdielov sa stane len obyčajné prianie a z mechanizmov na šírenie excelentnosti a zvýšenie účasti budú nedostatočné nástroje neschopné dosiahnuť želané politické ciele.

V Bruseli 5. februára 2021

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS